

توضیحاتی در خصوص رشد اقتصادی سه ماهه اول سال ۱۳۹۷

بر اساس محاسبات اولیه و مقدماتی، تولید ناخالص داخلی کشور در سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) به ۱۶۷۶/۷ هزار میلیارد ریال رسیده است که در مقایسه با رقم دوره مشابه سال قبل (۱۶۴۷/۷ هزار میلیارد ریال)، ۱/۸ درصد افزایش یافته است. لازم به یادآوری است که تولید ناخالص داخلی در سه ماهه اول سال ۱۳۹۶ نسبت به دوره مشابه سال قبل، معادل ۴/۶ درصد افزایش یافته بود.

حسب روال معمول، آخرین داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز جهت محاسبه رشد اقتصادی از منابع آمار رسمی مربوطه از قبیل وزارت جهاد کشاورزی، وزارت نفت، طرح آماری کارگاه‌های بزرگ صنعتی و طرح آماری فعالیت‌های بخش ساختمان (اداره آمار اقتصادی بانک مرکزی)، وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت نیرو دریافت گردیده است. همچنین در گروه خدمات نیز متناسب با هر یک از فعالیت‌ها، از منابع آماری و شاخص‌های قیمت مرتبط با موضوع استفاده شده است.

بررسی سهم فعالیت‌های مختلف اقتصادی در افزایش تولید ناخالص داخلی نشان می‌دهد که در فصل اول سال ۱۳۹۷ ارزش افزوده فعالیت‌های "نفت"، "حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات"، "برق، گاز و آب" و "خدمات مستغلات و خدمات حرفه‌ای و تخصصی" به ترتیب با سهمی معادل ۱/۲، ۰/۵، ۰/۱ و ۰/۱ واحد درصد از رشد اقتصادی، نقش مؤثری در افزایش روند رشد تولید ناخالص داخلی ایفا نموده‌اند. در مقابل ارزش افزوده فعالیت‌های "صنعت" و "بازرگانی، رستوران و هتلداری" با سهمی معادل ۰/۲- و ۰/۱- واحد درصد از رشد اقتصادی، نقش کاهنده‌ای در تولید ناخالص داخلی طی دوره زمانی مورد نظر داشته‌اند.

آمار و اطلاعات مقدماتی دریافت شده از وزارت جهاد کشاورزی نشان می‌دهد که برآورد مقادیر تولید محصولات زراعی، باغی و دامی در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال قبل به ترتیب از رشدی معادل ۲/۱، ۳/۶ و ۵/۰ درصد برخوردار بوده است. بر این اساس در سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ و بر مبنای محاسبات فصلی، ارزش افزوده گروه کشاورزی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰)، نسبت به دوره مشابه سال قبل ۰/۳ درصد افزایش یافته است.

بر اساس محاسبات اولیه، ارزش افزوده گروه نفت در سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۰ به میزان ۴۰۱/۱ هزار میلیارد ریال برآورد گردید که گویای ۵/۲ درصد رشد نسبت به دوره مشابه سال قبل می باشد. نتایج حاصل از محاسبات اولیه در این زمینه نشان دهنده آن است که افزایش نرخ رشد ارزش افزوده این گروه، به طور عمده ناشی از افزایش صادرات نفت خام، تولید میعانات گازی و نیز افزایش تولید و صادرات گاز طبیعی نسبت به دوره مشابه سال قبل بوده است.

در بخش صنعت، شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی (که حدود ۷۰ درصد ارزش افزوده بخش صنعت را پوشش می دهد) در سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال قبل ۰/۵ درصد کاهش یافته است. شایان ذکر است است که از مجموع ۲۴ رشته فعالیت عمده صنعتی در سه ماهه اول سال ۱۳۹۷، یازده رشته فعالیت صنعتی با ضریب اهمیت (۴۹ درصدی) دارای رشد مثبت بوده است. همچنین بیشترین سهم از افزایش شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی (در سه ماهه اول سال ۱۳۹۷) به ترتیب مربوط به فعالیت تولید صنایع فلزات اساسی، صنایع تولید وسایل نقلیه موتوری تریلر، نیم تریلر و صنایع تولید مواد غذایی بوده است.

در بخش ساختمان، ارزش سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمان مناطق شهری به قیمت های جاری طی فصل اول سال ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال قبل ۱۸/۹ درصد افزایش یافته است. با اعمال شاخص های قیمت متناظر و تعدیل رقم مذکور، نرخ رشد ارزش افزوده ساختمان بخش خصوصی به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۰ معادل ۲/۰- درصد برآورد گردیده است. در نهایت با احتساب رقم فوق و نیز با در نظر گرفتن ارزش افزوده ساختمان دولتی، نرخ رشد بخش ساختمان به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۰ معادل ۰/۱ درصد برآورد می شود.

نگاهی به ارقام اجزای هزینه نهایی (طرف تقاضای اقتصاد) در فصل اول سال ۱۳۹۷ به قیمتهای ثابت سال ۱۳۹۰ نیز نشان می دهد که ارقام مصرف خصوصی، مصرف دولتی، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص، صادرات و واردات کالاها و خدمات به ترتیب از نرخ رشدی معادل ۰/۳-، ۳/۹، ۰/۸-، ۱۰/۰ و ۳/۲ درصد برخوردار بوده اند.

رقم کل تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال قبل ۰/۸ درصد کاهش یافته است. نرخ رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بخش های ماشین آلات و ساختمان نیز به ترتیب ۵/۲- و ۱/۹

درصد می‌باشند. کاهش واردات کالاهای سرمایه‌ای و کاهش تولیدات کالاهای سرمایه‌ای در داخل کشور علت کاهش تشکیل سرمایه در بخش ماشین آلات بوده است. همچنین با وجود افزایش هزینه‌های عمرانی دولت در قالب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، به دلیل کاهش فعالیت‌های ساختمانی در بخش خصوصی، کل تشکیل سرمایه بخش ساختمان صرفاً ۱/۹ درصد افزایش یافته است.

بر اساس محاسبات صورت گرفته، صادرات کالاها و خدمات به قیمت‌های جاری طی سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ معادل ۸۱/۳ درصد افزایش یافته است. با توجه به شاخص بهای کالای صادراتی در بازه زمانی مذکور، رشد صادرات کالاها و خدمات به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ معادل ۱۰/۰ درصد بوده است. همچنین لازم به ذکر است که طی سه ماهه اول سال ۱۳۹۷، رشد ارزش دلاری واردات کالاها و خدمات به ترتیب معادل ۰/۴ و ۸/۴ درصد می‌باشد. همچنین با توجه به تغییرات نرخ ارز و سطح عمومی قیمت کالاهای وارداتی، واردات کالاها و خدمات به قیمت‌های جاری و ثابت سال ۱۳۹۰ به ترتیب معادل ۴۵/۴ و ۳/۲ درصد افزایش یافته است.

لازم به یادآوری است که در فصل اول سال ۱۳۹۷ تفاوت نرخ رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (۱/۸ درصد) و هزینه ناخالص داخلی به قیمت بازار (۲/۵ درصد) به دلیل افزایش خالص مالیات بر تولید و واردات (مالیات منهای یارانه) حاصل شده است.

بدیهی است که عمده‌ترین منابع آماری به منظور محاسبه اقلام هزینه ناخالص داخلی را اقلام پایه آماری نظیر طرح آماری بودجه خانوار در مناطق شهری ایران (اداره آمار اقتصادی بانک مرکزی)، پرداختی‌های خزانه‌داری کل کشور (وزارت امور اقتصادی و دارایی)، آمار صادرات و واردات گمرک جمهوری اسلامی ایران و آمار تراز پرداختی‌های خارجی کشور (بانک مرکزی) تشکیل می‌دهند.

در خاتمه خاطر نشان می‌سازد، ارقام حسابهای ملی سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ بر اساس برآوردهای اولیه حاصل از محاسبات فصلی تنظیم شده و در معرض تجدید نظر قرار دارد.